

KAARINA ALAKYLÄ PAPINHOLMA

Koekaivaus

Terhi Kivistö 1998

Alkutil. n. 302 / 31. E. 1998

M

**KAARINA, ALAKYLÄ,
PAPINHOLMA**

Raportti koekuopituksesta
20.7.1998
Terhi Kivistö

Kaivausraportti
Turun Maakuntamuseo
Terhi Kivistö

KAARINAN ALAKYLÄN PAPINHOLMAN KOEKUOPITUS 1998

Tutkimuksen laatu:	Koekuopitus
Kenttätyöaika:	6.-10.7.1998
Kenttätyöryhmä:	Terhi Kivistö ja Markus Kivistö
Kunta:	Kaarina
Kylä:	Alakylä
Paikannimet ym:	Papinholma I. Papinluoto, Käräjäkalliontie
Maanomistaja:	Turun ja Kaarinan srk
Koordinaatit:	PK 1043 11, x=6699 34, y=1576 62, z=25
Löydöt:	—
Valokuvat:	—
Aikaisemmat dokumentit:	Inventointiraportti Anna-Liisa Hirviluoto 1955
Aikaisemmat löydöt:	Rautakautinen rannerengas (KM 8245)
Sisältö:	3 sivua tekstiä <ol style="list-style-type: none"> 1. Johdanto 2. Alueen ja sen tutkimuksen historiasta 3. Topografia 4. Tutkimusmenetelmät 5. Havainnot

LIITE 1. Selvitys koekuopista ja niiden sijainnista (6 s.)
 LIITE 2. Selvitys koeojasta (1 s.)
 2 karttaliitettä:
 - Yleiskartta 1:2000 Kaarinan Papinholma
 - Kaavoituskartta (Geo-Masters Oy, Turku, nro GEO 971516.1)
 1:500, johon piirretty koeojan ja koekuoppien sijainnit
 1 piirrosliite:
 - Piirros koeojasta

Turussa 20.7.1998

Terhi Kivistö

KAARINAN ALAKYLÄN PAPINHOLMAN KOEKUOPITUS 1998

1. Johdanto

Turun Maakuntamuseo on suorittanut kahden tutkijan voimin koekuopituksen Kaarinan Papinholmassa 6.-10. heinäkuuta 1998. Alue on Turun ja Kaarinan seurakuntien maata ja seurakuntayhtymä on rakentamassa alueelle Kärjen asuinalueita, minkä vuoksi alueen muinaisjäännökset oli selvitettävä. Tutkijoiden palkkaus hoidettiin maakuntamuseon kautta, mutta koekuopituksen kustantaa varsinaisesti rakentaja, eli Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä. Tarkastuskäyntinsä raportissa (9.10.1997) tutkija Heljä Brusila (TMM) totesi, että alueella olisi suoritettava arkeologinen koekuopitus ja kallioalue olisi tarkastettava mahdollisten uhrikuoppien vuoksi. Koekuopituksen tekivät Terhi Kivistö ja Markus Kivistö.

Papinholma I. Papinluoto on Kuusistonsalmen pohjoisrannalla sijaitseva kalliainen metsäkukkula, jonka Paraisille ja Kuusiston saarelle johtava maantiekantoni halkaisee koillisosasta. Papinholma oli vielä keskiajalla kalliosaari Kuusistonsalmessa. Koekuopituksen kohteena on Paraisille johtavan maantien länsipuolella oleva kalliopohjainen kukkula, jonka laajuus on noin 250 m x 120 m. Mäki rajautuu rantaniittyyn (korkeus 2.5 m mpy) ja nousee 25 metrin korkeuteen (huippu 26.2 m mpy). Tällä hetkellä mäellä on vuokralla oleva omakotitalo sekä seurakuntakoti.

2. Alueen ja sen tutkimuksen historiasta

Papinholmaa on pidetty muinaisena kärjäpaikkana. Siitä kertoo myös Paraistentieltä alueelle johtava tie, nimeltään Kärjäkalliontie. Aulis Oja kertoo Kaarinan pitäjän historian 1. osassa (1946, s.151-153, 155, 157), että alueella sijaitsevan Kärjen kylän toisena nimenä oli vielä 1500- ja 1600-luvuilla Kärjäniemi ja Papinholman nimenä Kärjälüoto. Lisäksi Kärjen ja Mattelmäen rajalla meren rannassa on Tuomarlahti -niminen paikka. Kristillisenä aikana pakanalliset kärjäpaikat otettiin yleensä seurakunnan omistukseen. Myös Papinholma on joutunut varhain seurakunnalle. Kirkon inventarioluettelossa Papinluodon nimi näkyy ensimmäisen kerran vuosina 1635 ja 1666, jolloin se mainitaan Kaarinan pappilan maana. Läheinen Kärjen talo mainitaan varhaisimmin 1378 (REA 239, 4.7.1378.), jolloin "Johannes aff Kærkis oc Peder aff Kærkis" ovat todistajina eräissä maakaupassa.

Papinluodolta on vuonna 1923 irtolöytönä löydetty rautakautinen, mahdollisesti viikinkiaikainen pronssinen kapea, avonainen rannerengas (KM 8245), jonka löytöpaikaksi Ella Kivikoski Kaarinan pitäjän historiassa (osa 1, 1946, s.20) mainitsee Kuusiston salmen rannan, eläinlääkäri Fabritiuksen huvilan alueen. Sen vuoksi aluetta on käyty tarkastamassa ainakin pariin otteeseen. Viimeksi aluetta on tarkasteltu Kaarinan muinaisjäännösinventoinnin yhteydessä vuonna 1955 (A.-L. Hirviluoto) Mitään erityistä mäeltä ei ole havaittu, eikä kärjäkiviksi tulkittavia kivikehiä ole löydetty.

Alueella on sijainnut (viime vuosisadan lopulla) eläinlääkäri Fabritiuksen huvila. Eläinlääkäri oli tunnettu hevosharrastuksestaan. Lasse Niinimäen mukaan (Varsinais-Suomen maatalousperinnettä, 1985, s.72.) turkulainen eläinlääkäri L. Fabritius oli aikanaan tunnetuin Varsinais-Suomen hevostalouden vaikuttaja. Hänen hoitoonsa toimitettiin hevosia kautta maakunnan, minkä lisäksi hän toimi kengityskoulun opettajana. Erityisesti hänet tunnettiin hevosjalostajana.

Kaarina oli esihistoriallisena aikana suurelta osin veden alla, mutta muutamia esihistoriallisia löytöpaikkoja kuitenkin on. Vuonna 1988 suoritettussa inventoinnissa Turku-Helsinki-moottoritien linjaukselta löytyi Voivalan-Hulkkion alueen hautaröykkiöihin liittyvä asuinpaikka. Se onkin ainoa Kaarinan alueelta tunnettu varhaismetallikautinen asuinpaikka. Kaarinan kylistä rautakautisia ovat Ravattula ja todennäköisesti myös Kausela. Pitäjän eteläosien kylistä vain Rauhalinnan (ent. Maakaston) Aallonmäessä on merkkejä esihistoriallisesta kylästä (Kaarinan esihistorian opas 1991). Pitäjän alueelta löydetty rautakautiset kalmistot sijaitsevat Korppoolaimäellä, Vähä-Heikkilässä, Kuralassa,

Ristimäellä ja Ravattulassa (Kivikoski 1946, s.20.). Lisäksi vanhaan Kaarinan pitäjään kuului pyhän Katariinan kirkon rinteessä sijainnut Kirkkomäen ristiretkiajan kalmisto.

Kuppikiviä on Kaarinan kaupungin alueelta löydetty vain neljä: kaksi Muikunvuoren ja kaksi Keetterinmäen juurelta, sekä lisäksi yksi kuppikivikallio Ravattulasta. Ensimmäiset löydöt tehtiin vasta kesällä 1988. Myös entisestä Kaarinasta, Nummen kaupunginosasta tunnetaan kuppikivikallio. Kuppikivet ovat kiviin tai kallioon porattuja ja hiottuja pyöreitä kuoppia, joihin on uhrina jätetty esim. viljaa. Kuppikivien katsotaan liittyneen sijainnistaan riippuen joko vainajienpalvontaan tai hyvän sadon takaamiseen.

3. Topografia

Kukkulan länsi- ja pohjoisrinne ovat jyrkkärinteistä avokalliota, pohjoisrinne suorastaan äkkijyrkkä ja luoksepääsemätön. Etelärinne on tiheää tammilehtoa, jonka aluskasvillisuus on runsasta. Huomautettakoon, että liitteenä olevaan kartoituskarttaan ei ole merkitty kaikkia puita. Etelärinteen länsipuoli on kallioisempaa ja maasto laskee siellä jyrkemmin, kuin loivassa itäpäässä. Etelärinteessä on aikaisemmin kaivettu viemäröintiä ja vesijohtoja varten. Tuolloin kaivettu alue erottui selkeästi maastossa kasvillisuuden perusteella, minkä lisäksi se oli merkitty karttaan. Maastossa todettiin kaivetun alueen olleen reilusti leveämpi kuin mitä putkien sijainti kartalla oli. Havaittiin myös toinen ojan tyyppinen noin metrin levyinen, vajaa 1/2 metriä syvä kaivanto, joka viitteellisesti piirrettiin karttaan. Kaivanto päättyy viemärikaivolle, ja johtaa rantaan. Nämä alueet, joissa aiemmin oli muokattu maata, rajattiin koekuopitettavien alueiden ulkopuolelle.

Mäen etelärinteen yläosassa on 1950-luvulla rakennettu omakotitalo, jonka pihapiiriä on muokattu. Pihalla on pengerrytetty ja tasattu nurmikenttä, joka on lasten palloilukenttä, minkä lisäksi talon eteläpuolelle on pengerrytetty puutarhasanne. Talon pihaan johtaa itä-länsisuunnassa sijoittuva ajotie Paraistentieltä. Ajotien eteläpuolisella rinteellä, talon itäpuolella on kaksi tasoitettua terassia, joita ei oltu huomattu aiemmilla tarkastuskäynneillä. Pengerrysten rajat on merkitty karttaan viitteellisesti maastossa suoritettujen mittausten perusteella. Terassialueet jätettiin vähemmälle kuopittamiselle, eikä pihan nurmikenttää ja talon takapihan pengerrystä kuopitettu lainkaan. Mäen kaakkoisrinteessä on pieni urheilukenttä ja sen alapuolella seurakuntakoti.

Mäen lakialueella on nurmitasanne, joka vaikutti ihmisen muokkaamalta. Lakitasanteen länsipuolella on pintakalliota ja talon ja mäen laen välinen alue on hyvin kivikkoista. Kuoppia tehtiin lakialueelle tiheämmin kuin muualle, minkä lisäksi tasanteelle kaivettiin koejoja. Tasanteen lounaispuolella on pyöreä, betonista valettu tasanne halkaisijaltaan 2,40 m. Tasanne on tuulimyllyn pohja: talon asukkaiden mukaan eläinlääkäri Fabricius rakennutti tuulimyllyn pumppaamaan vettä hevosilleen. Perustan keskipiste on 15,70 m etäisyydellä (koilliseen) lipputangosta ja 13,70 m etäisyydellä korkeuspisteestä X (kaakkoon). Perustan pintakorkeus on 25.06 m mpy, eli se sijaitsee lähellä mäen korkeinta kohtaa. Tuulimyllyjä on ollut käytössä hyvin paljon. Erityisen sopivia ne olivat saariston korkeiden mäkien päälle sijoitettuna, sillä mereltä tuuli esteettömän ympäristön vuoksi aika usein (Niinimäki 1985, 149-150.).

4. Tutkimusmenetelmät

Koekuopitus kohdistettiin mäen lakialueille ja sen eteläpuolisille loiville rinteille, kuitenkin 5 m mpy yläpuolelle. Koekuopitus sovittiin suoritettavaksi silmämääräisen maastotarkastuksen perusteella otollisiin paikkoihin. Maaston jyrkkyyden ja kallioisuuden vuoksi ei olisi ollut järkevää kuopittaa symmetrisissä linjoissa. Useita alueita talon pihapiirissä oli myös muokattu niin, ettei niitä kannattanut kuopittaa.

Kaivettiin kaikkiaan 34 kuoppaa, kooltaan 50 x 50 cm. Kuopista 11 sijaitsi lakitasanteella ja 3 sen välittömässä läheisyydessä. Lisäksi tasanteelle kaivettiin 4,5 m pitkä 50 cm leveä koejoja kahden koekuopan välille. Niiden välinen oja kaivettiin 50 cm jaksoissa, joista kukin ruutu sai kirjaintunnuksen (a-g). Niin kuopat kuin koejoakin ovat pohjois-etelä-suuntaisia. Kuopat on

numeroitu kaivamisjärjestyksessä Kuopat sijoitettiin kartalle ristiinmittaamalla kuopan lounaiskulman etäisyys kahdesta kartoituskartassa näkyvästä kohteesta. Karttapohjana käytettiin liitteenäkin olevaa alueen kartoituskarttaa (nro GEO 971516.1, Geo-master oy, Turku), jonka mittakaava on 1:500. Ruutujen sijoittamisessa kartalle on käytetty apuna kartalla näkyviä puita, joille on tunnistamisen helpottamiseksi annettu kirjainkoodit (A-P).

Vaaituksen lähtökorkeus oli (Kaarina MP 555) +24.515 m mpy. Korkeuspiste X (24.5 m mpy) oli merkitty kallioon ontolla rautaputkella ja punaisella spraymaalilla. Samalla kalliolla oli myös kallion korkeinta pistettä merkitsevä korkeuspiste (25.2 m mpy) ja viereisellä kalliolla toinen korkeuspiste, jotka on molemmat merkitty rautatangoilla ja punaisella spraymaalilla. Korkeuspiste Y (16.4 m mpy) on merkitty maastoon suureen kiveen punaisella spraymaalilla "häränsilmäpisteellä" alueella suoritettussa kartoitukseen liittyvissä korkeusmittauksissa, samoin piste Z (22.55). Kuoppien pinta- ja pohjakorkeudet on mitattu keskeltä ruutua.

Kuopat kaivettiin lastoilla, muutamassa tapauksessa lapiolla. Maata ei seulottu, koska siihen ei nähty olevan tarvetta.

5. Havainnot

Koekuopituksessa ei löydetty merkkejä esihistoriallisesta toiminnasta.

Koekuopista 2 ja 3 oli löytynyt kiviä, jotka kylläkin vaikuttivat luonnolliselta kivikolta. Lisäksi kuopasta 2 oli löytynyt hiilimaata ja kuopasta 3 hiilipartikkeleita. Koeojan avulla haluttiin tarkentaa mahdollisten kivirakenteiden olemassaoloa, ja katsoa, kuinka laaja hiilialue on. Nokimaa-alue rajoittui koekuopan 2 alueelle ja sen viereiseen koeojaruutuun (ruutu a). Sen lisäksi löytyi erillinen nokinen hiilimaa-alue koekuopan 3 viereisestä ruudusta (ruutu g). Tämä kuitenkin on löytyneestä hiiltyneestä puusta päätellen melko nuori: osa hiilenpalasta näytti olevan peräisin sahatuista rimoista. Maa-aines oli ohuehkon humuskerroksen alla soraista, koskemattoman näköistä hiekkamaata. On vaikea sanoa, onko kivikko luonnollinen vaiko ihmisen muokkaama. Muutamat kivet olivat isokokoisia ja jatkuivat soramaan sisällä niin, että ne vaikuttaisivat olevan luonnollisilla paikoillaan. Minkäänlaisia rakenteita ei ollut havaittavissa. Koska koko Papinholman maasto on kovin kivikkoista eikä esihistoriallisen ihmisen toiminnasta alueella ollut havaittavissa jälkiä, voisi olettaa kyseessä olevan luontaisen kivikon.

Maastossa oli aiemmin kiinnitetty huomiota isoihin kiviin lakitasanteen länsipuolella. Kivirykelmästä oli todettu, että se saattaisi olla luontainenkin. Kiviryhmien keskelle tehtiin kaksi koekuoppaa (kuopat 25 ja 26), jotka osoittautuivat löydöttömiksi. Näinollen myös kiviryhmien todettiin olleen luontaisia.

Maastoa tarkasteltiin myös silmälläpitäen mahdollista kärkejäkivien ryhmää, mutta sellaista ei havaittu. Kärkejäkivistä ei tällä hetkellä tunneta kuin Euran kärkejäympyrä, joka sekin on osoittautunut haudaksi. Kokemäen kärkejämaella oleva kivikehäkin on hajotettu viime vuosisadalla ja koottu uudelleen vasta 1917. Matti HUURRE epäileekin, että kertomukset hävitetyistä kärkejäympyröistä eri puolilla maata ovat syntyneet vasta Euran kärkejäkivien saaman julkisuuden myötä. Nimistöissä esiintyvä kärkejä-sana viittanee kuitenkin siihen, että alueella on kokoonnuttu pitämään kärkejiä.

Myös avokallion pinta tarkastettiin mahdollisten kallioon hakattujen uhrakuppien vuoksi, mutta paljaan kalliopinnan silmämääräisessä tarkastelussa ei havaittu uhrikuppeja, eikä muitakaan ihmisen tekemiä jälkiä.

LIITE 1. SELVITYS KOEKUOPISTA JA NIIDEN SIJAINNISTA

- Ristiinmittauksessa lakialueella apuna käytettyä lipputankoa ei oltu sijoitettu karttaan, joten sen sijainti määriteltiin ristiinmittauksella talon koillis- (etäisyys 21,05 m luoteeseen) ja luoteiskulman (etäisyys 17,05 m koilliseen) avulla.

Lakialue, tasanne.

Koekuoppa 1.

- Etäisyys korkeuspisteestä X 7,30 m (kaakkoon) ja lipputangolta 17,5 m (koilliseen).
- Pintakorkeus 24.62 m mpy.
- Pohja 24.21 m mpy.
- Ohut humuskerros, sen alla hiekkamaa.
- Pohjalla luontainen hiekka.

Koekuoppa 2.

- Etäisyys korkeuspisteeltä X 14,75 m (länteen) ja lipputangolta 26,4 m (koilliseen).
- Pintakorkeus 24.59 m mpy.
- Pohja 24.21 m mpy.
- Ruudun alueella kolme isohkoa kiveä, joiden pintakorkeudet seuraavat:

Kivi A	24.59 m mpy
Kivi B	24.46 m mpy
Kivi C	24.56 m mpy
- Ruudun eteläosassa ainakin 10 cm nokimaakerros havaittavissa.
- Pohjalla luontainen hiekka.

Koekuoppa 3.

- Etäisyys korkeuspisteeltä X 14,75 m (kaakkoon) ja lipputangolta 23,20 m (koilliseen).
- Pintakorkeus 24.88 m mpy.
- Pohja 24.53 m mpy.
- Soramaata, kivistä.
- Pari hiilipartikkelia.
- Pohjalla luontainen hiekka.

Koekuoppa 4.

- Lakialueella, tasanteella.
- Etäisyys korkeuspisteeltä X 19,75 m (kaakkoon) ja lipputangolta 22,45 m (koilliseen).
- Pintakorkeus 25.12 m mpy.
- Pohja 24.81 m mpy.
- Ohut 10 cm humuskerros, punaruskeaa hiekkaa. Ei hiiltä eikä palomaata.
- Pohjalla luontainen hiekka.

Koekuoppa 5.

- Etäisyys korkeuspisteeltä X 24,90 m (kaakkoon) ja lipputangolta 29,45 m (koilliseen).
- Pintakorkeus 25.10 m mpy.
- Pohja 24.80 m mpy.
- Suuria kiviä, ruskeaa hiekkaa pintahumuksen alla. Ei hiiltä.
- Pohjalla luontainen hiekka.

Koekuoppa 6.

- Etäisyys korkeuspisteeltä X 23,65 m (koilliseen) ja koekuopan 5. lounaiskulmalta 11,15 m (pohjoiseen).
- Pintakorkeus 23.93 m mpy.
- Pohja 23.53 m mpy.
- Paksu humuskerros (15 cm), jonka alla ruskeaa hiekkaa.
- Paikallinen hiiliesiintymä (yläpinta 23.72 m mpy), jonka paksuus noin 5 cm. Kyseessä ehkä hiiltynyt, maatunut puu.
- Pohjalla luontainen hiekka.

Koekuoppa 7.

- Etäisyys korkeuspisteeltä X 10,05 m (itään) ja lipputangolta 23,20 m (koilliseen).
- Pintakorkeus 24.57 m mpy.
- Pohja 24.19 m mpy.
- Pintahumuksen alta säännöllisen pyöreä rautarengas, ei kovin vanha. Renkaan paksuus 3 mm, halkaisija 25 mm. Löytökorkeus 24.43 m mpy.

- Kuopan alueella iso kivi.
  - Karkeaa hiekkaa ja humusta. Syvemmillä yksittäisiä hiilipalasia ruskean hiekan seassa.
  - Pohjalla luontainen hiekka.
- Lakialueen tasanne vaikuttaa kuoppien perusteella luontaiselta, eikä ihmisen muokkaamalta, kuten aluksi arveltiin.

Etelärinteän länsipuoli:

Koekuoppa 8.

- Talon ja sen piha-alueella olevan jalkapallokentän takana, etelärinteellä.
- Paikka määritelty ristiinmittauksella korkeuspisteen Y (etäisyys 7,10 m länteen) ja pihan jalkapallokentän lounaiskulman (etäisyys 12,70 m etelään) avulla.
- Korkeus mitattu korkeuspisteen Y (16.4 m mpy) avulla.
- Pintakorkeus 16.33 m mpy.
- Pohja 16.43 m mpy.
- Kivensekaista karkeaa soraa, jonka alla hiekkaa.
- Pohjalla luontainen sora.

Koekuoppa 9.

- Talon ja sen piha-alueella olevan jalkapallokentän takana, etelärinteellä.
- Paikka määritelty ristiinmittauksella korkeuspisteen Y (etäisyys 14,55 m luoteeseen) ja pihan jalkapallokentän lounaiskulman (etäisyys 7,10 m lounaaseen) avulla.
- Korkeus mitattu korkeuspisteen Y (16.4 m mpy) avulla.
- Pintakorkeus 17.73 m mpy.
- Pohja 17.44 m mpy.
- Pintahumus paksu, sen alla kiviä ja multavaa hiekkaa. Keskellä ruutua isompi kivi (koko rinne kivikkoista), jonka alla pohjamoreeni.

Koekuoppa 10.

- Talon ja sen piha-alueella olevan jalkapallokentän takana, etelärinteellä.
- Paikka määritelty ristiinmittauksella korkeuspisteen Y (etäisyys 8,30 m lounaaseen) ja pihan jalkapallokentän lounaiskulman (etäisyys 20,50 m etelään) avulla.
- Korkeus mitattu korkeuspisteen Y (16.4 m mpy) avulla.
- Pintakorkeus 14.70 m mpy.
- Pohja 14.42 m mpy.
- Paksu humuskerros, josta kruunukorkin tiiviste. Ruudun alueella iso kivi.
- Pohjalla pohjamoreeni.

Koekuoppa 11.

- Talon ja sen piha-alueella olevan jalkapallokentän takana, etelärinteellä.
- Paikka määritelty ristiinmittauksella korkeuspisteen Y (etäisyys 1,35 m itään) ja talon lounaiskulman (etäisyys 25,40 m lounaaseen) avulla.
- Korkeus mitattu korkeuspisteen Y (16,4 m mpy) avulla.
- Pintakorkeus 16.53 m mpy.
- Pohja 16.25 m mpy.
- Soraa ja hiekkaa pintahumuksen alla, joukossa muutama isompi kivi.
- Pohjalla pohjamoreeni.

Koekuoppa 12.

- Talon ja sen piha-alueella olevan jalkapallokentän takana, etelärinteellä.
- Paikka määritelty ristiinmittauksella korkeuspisteen Y (etäisyys 13,25 m itään) ja talon lounaiskulman (etäisyys 14,60 m lounaaseen) avulla.
- Korkeus mitattu korkeuspisteen Y (16.4 m mpy) avulla.
- Pintakorkeus 16.25 m mpy.
- Pohja 15.99 m mpy.
- Pintahumuksen alta uusi pullolasin siru.
- Soraa ja hiekkaa.
- Pohjalla pohjamoreeni.
- Ruudun vieressä iso kivi.

Koekuoppa 13.

- Alhaalla etelärinteellä, lähellä rantaa. Vieressä kulkee polku talolta rantaan.

- Koekuoppa paikannettiin kartassa näkyvien puiden perusteella. Talon länsipäädystä kohti etelää (rantaa) laskeuduttaessa tammen A (10.4 m mpy korkeuskäyrän kohdalla) ja kuusen B (korkeuskäyrän 9.5 m mpy kohdalla) välissä. Pintakorkeus 9.8 m mpy.
- Savensekaista humusta, pieniä kiviä ja joukossa hiekkaa.
- Pohjalla luontainen homogeeninen savihiekka.
- Kuopan syvyys noin 25 cm.

Koekuoppa 14.

- Talon eteläpuolella olevan pengerretyn puutarhaterassin alapuolella, etelärinteellä.
- Terassia varten paikalle on tuotu maata.
- Paikka määritelty ristiinmittauksella korkeuspisteen Y (etäisyys 23,00 m kaakkoon) ja talon lounaiskulman (etäisyys 12,50 m etelään) avulla.
- Pintakorkeus 14.92 m mpy.
- Pohja 14.56 m mpy.
- Kuopassa 20 cm paksu kerros hyvää savista puutarhamultamaata (yläpuolisesta terassista), seassa muovinpalasia. Multamaan alla kova savikerros, ehkä paikalle tuotua savea.
- Koska savi vain jatkui (kuopan syvyys 36 cm), lopetettiin.

Koekuoppa 15.

- Talon piha-alueella olevan jalkapallokentän länsipäädyn takana, etelärinteessä.
- Ruutu on rinteessä, niin etäällä tunnetuista karttapisteistä, että piste paikannettiin kartalla näkyvien puiden avulla. Ruutu sidottiin 15 metrin (mpy) korkeuskäyrän yläpuolella karttaan lännimmäiseksi merkittyyn tammeen C (etäisyys 8,80 m luoteeseen). Muina pisteinä käytettiin sen lähellä sijaitsevaan kolmen havupuun (kuusi—mänty—kuusi) riviin kuuluvia kuusia (pohjoispuoleisesta kuusesta D etäisyys on 6,20 m luoteeseen ja etelämpänä sijaitsevasta kuusesta E 8,90 m luoteeseen). Ruudun vieressä (kaakkoispuolella) on mänty, jota ei ole piirretty karttaan.
- Korkeus mitattu korkeuspisteen Y (16.4 m mpy) avulla.
- Pintakorkeus 14.5 m mpy.
- Pohja 14.25 m mpy (kuopan syvyys 25-30 cm).
- Savensekaista humusta 12 cm. Sen alla tiivis hiekkakerros.
- Pohjalla luontainen savensekainen tiivis pohjahiekka.

Koekuoppa 16.

- Talon ja sen piha-alueella olevan jalkapallokentän takana, etelärinteellä.
- Paikka määritelty ristiinmittauksella korkeuspisteen Y (etäisyys 22,15 m luoteeseen) ja pihan jalkapallokentän lounaiskulman (etäisyys 14,65 m lounaaseen) avulla.
- Pintakorkeus 16.91 m mpy.
- Pohja 16.86 m mpy.
- Ohuehkon humuskerroksen alla kallio.

Talon itäpuoli, etelärinne.

- Kaksi ihmisen muokkaamaa terassia eli pengerrystä, ei kovin vanhoja. Pengerrykset piirretty karttaan suuntaa-antavan mittauksen avulla. Terassit on muokattu tuontimaasta, jonka vuoksi ne on jätetty vähemmälle kuopittamiselle.
- Rinnemaastosta johtuen koekuoppien sijainti on määritelty puiden sijainnin perusteella.

Koekuoppa 17.

- Alemman terassin itäpuolella.
- Paikka määritelty tammen F (etäisyys 12,50 m etelään) ja tammen G (etäisyys 11.30 m koilliseen) avulla.
- Pintakorkeus 15.07 m mpy.
- Pohjamoreeni 14.75 m mpy.
- Muhevaa multaa 5-15 cm paksu kerros, isoja kiviä. Sen alla karkea sorahiekka.

Koekuoppa 18.

- Alemman terassin kiveys alkaa kuopalta ja lähtee itään päin. Ympärillä suuria kiviä ainakin kuusi kpl. Maasto on niin kasvillisuuden peittämä, että vaikea havaita suuriakaan kiviä.
- Paikka määritelty tammen F (etäisyys 20,90 m lounaaseen) ja tammen G (etäisyys 14,50 m luoteeseen) avulla.
- Pintakorkeus 15.70 m mpy.
- Pintahumuksesta 5 tuuman rautanaula, moderni.
- Paksu pintahumuskerros, 15-25 cm muhevaa multaa. Sen alla tiivis, 15-20 cm paksu savikerros (täyttösäveä?). Savessa kokonaan rapautunut suuri kivi, sen alla luontainen ruskea hiekka.

- Pohjakorkeus 15.25 m mpy.

Koekuoppa 19.

- Paikka määritelty tammen G (etäisyys 5,20 m luoteeseen) ja tammen H (etäisyys 9,90 m luoteeseen) avulla.
- Pintakorkeus 14.56 m mpy.
- Muhevaa, hiekkaista puutarhamultaa runsaasti, koko kuopan syvyydeltä. Kaivettiin lapiolla. Sen alla hienoa pohjahiekkaa
- Pohjakorkeus 14.22 m mpy.

Koekuoppa 20.

- Talon kaakkoispuolella.
- Paikka määritelty koivun I (etäisyys 6,20 m koilliseen) ja tammen G (etäisyys 18,50 m luoteeseen) avulla.
- Pintakorkeus 14.06 m mpy.
- Muhevaa multamaata, paksuus 20 cm. Sen alla kivinen soramaa, pohjamoreeni.
- Pohjamoreenin korkeus 13.78 m mpy.

Koekuoppa 21.

- Paikka määritelty tammen G (etäisyys 3,00 m) ja tammen H (etäisyys 4,60 m) avulla puiden välisen janan eteläpuolelle.
- Kuopan eteläpuolella suuri laakea kivi (kynnyskiven kaltainen), jonka länsipäässä laastia. Kiven itäpuolella outo, suhteellisen uusi tiilimuuraus (sementtilaasti) litteistä tiilistä.
- Pintakorkeus 13.10 m mpy.
- Muhevaa, hiekkaista puutarhamultaa, josta paloja modernia tiiltä. Kerroksen paksuus noin 30 cm. Alempana hieman hiekkaisempaa ja kivisempää maata.
- Pohjahiekka 12.56 m mpy.

Koekuoppa 22.

- Talon kaakkoispuolella. Vieressä menee vesijohto- ja viemäriinlinja, joka erottuu maastossa selvästi.
- Paikka määritelty koivun J (etäisyys 2,70 m koilliseen) ja tammen K (etäisyys 4,30 m lounaaseen) avulla.
- Pintakorkeus 11.60 m mpy.
- Maa täyttömaan oloista, muhevaa ja savista. Mukana kiviä. Paksuus 10 cm. kerroksen alla savista hiekkaa.
- Täyttömaata (?), luultavasti viemäriinlinjaus on ulottunut ruutuun asti, vaikka kartalla se esitetään kapeampana. Toisaalta ruutu näytti maastossa koskemattomalta kasvillisuuden perusteella, verrattuna viemäriinlinjauksen kohtaan.
- Pohjakorkeus 11.09 m mpy.

Koekuoppa 23.

- Paikka määritelty tammen G (etäisyys 6 m) ja tammen L avulla, niiden välisen janan puoliväliin.
- Pintakorkeus 11.35 m mpy.
- Savista multamaata noin 20 cm, sen alla tiivis savimaakerros, joukossa muutama kivi. Tiivis savipohja näyttää jatkuvan loputtomiin.
- Pohjakorkeus 10.99 m mpy.

Koekuoppa 24.

- Paikka määritelty männyn M (etäisyys 1,80 m) ja tammen N (etäisyys 6,20 m) avulla, niiden väliselle janalle.
- Pintakorkeus 8.37 m mpy.
- Pinnan lehtikarikehumus on vain 2-3 cm paksu. sen alla savista, multaisaa hiekkamaata. Tiivistä, kaivettiin lapiolla. Homogeeninen maa-aines koko kuopan alueella. maa samantyylistä kuin kuopassa 22. Ehkä maa-aines siinä sittenkin luonnollista, eikä täyttömaata.
- Maa-aines jatkui samanlaisena, joten sen todettiin olevan luontaista, vailla jälkiä ihmisen toiminnasta.
- Pohjakorkeus 8.00 m mpy.
- Tämän koekuopituksen korkeudeltaan alin piste.

Ylätasanne, länsipää.

- Kuopat 25-27 sijaitsevat korkeuspisteen X ja lipputangon välisen janan itäpuolella.

Koekuoppa 25.

- Tasanteen alapuolella, sen lounaiskulmassa.
- Ruudun pintakorkeus 24.34 m mpy.
- Etäisyys korkeuspisteestä X 13,75 m (kaakkoon).
- Etäisyys lipputangosta 10,75 m (koilliseen).

- Isojen kivien keskelle sijoittuva ruutu.
- Rapautumismuroa ja humusta. Muron alla soraa. Rapautumissoraa on paksultti, koilliskulmassa se jatkuu. Muro on peräisin paikalla olleesta kivistä. Ruudun lounaiskulmassa iso kivi, joka alempana ulottuu lähes koko ruudun alueelle. Kiven pinta laskee itään päin, korkeimmillaan itäkulmassa: ruudun pohjakorkeus: lounaiskulman korkeus (kivi) 24.27 m mpy ja koilliskulman korkeus (muropohja) 24.00 m mpy.
- Kivirykelmä vaikuttaa luonnolliselta, kuten jo etukäteen arveltiin.

Koekuoppa 26.

- Kallion laella olevalla tasanteella.
- Etäisyys korkeuspisteestä X 9,35 m etelään ja lipputangosta 11,00 m koilliseen.
- Ruudun pintakorkeus 24.02 m mpy.
- Ruutu on kivien keskellä, kivet ovat osittain maan alla.
- Pintahumuksen alla kiviä, halkaisijaltaan 20-30 cm. Ruudun kaikki sivut rajautuvat erikokoisiin kiviin (kaikissa sivuprofiileissa näkyy kiviä). Kyseessä luonnollinen kivikko, ei kiveys. Kivien alla soraa. Soran alla punertavaa hiekkamultaa.
- Pohjakorkeus 23.76 m mpy.

Koekuoppa 27.

- Kallion laella, korkeuspisteen X (24.515 m mpy) vieressä.
- Etäisyys korkeuspisteestä X (itään) 1,00 m ja lipputangosta 18,80 m (koilliseen).
- Ruudun pintakorkeus 24.12 m mpy.
- Ohuen karikkekerroksen alla kalliopinta
- Kalliopinnan korkeus 24.09 m mpy.

Koekuoppa 28.

- Mäen päällä, tasanteen länsipuolella. Korkeuspisteen X ja lipputangon välisen janan länsipuolella.
- Etäisyys lipputangosta 5,40 m (pohjoiseen) ja korkeuspisteestä X 14,20 m (lounaaseen).
- Ruudun pintakorkeus 23.31 m mpy.
- Pintahumus vain 2-3 cm paksu, sen alla luontainen kivikko, jonka välissä humusta ja hiekkaa. Kivikon alla soraa.
- Pohjakorkeus 23.03 m mpy.

Mäen ylätasanne, itäpuoli.

- Maassa useita syvennyksiä, selkeästi havaittavissa ainakin 6 kpl. Syvennykset suorakaiteen muotoisia, sivun pituus noin 60-80 cm. Ehkä aiemmin (jokatapaüksessa tällä vuosisadalla) kaivettuja kuoppia. Erottuivat muusta maastosta, sillä niissä ei kasva mitään (yhdessä kasvaa saniaiskasvi) ja niihin on kasaantunut kuivia lehtiä. Kaivettiin kokeeksi kaksi niistä, ne nimettiin kuopiksi 29 ja 30. Kuopat kaivettiin lapiolla.

Koekuoppa 29.

- Sijainti kaukana kartan pisteistä, joten sidottiin koekuoppien 5 ja 6 lounaiskulmiin.
- Etäisyys 5. koekuopasta 13,40 m (kaakkoon) ja 6. kuopasta 21,00 m (kaakkoon).
- Maan pinta muuta maastoa noin 20 cm alempana. Näytti vanhalta koekuopalta, koko 50 x 50 cm.
- Ruudun pintakorkeus 24.24 m mpy.
- Homogeenista multamaata, ei hiekkaa, eikä savea. Mullan paksuus 25 cm. Sen alla hiekkaa ja sitten kallio.
- Kallion korkeus 23.95 m mpy.

Koekuoppa 30.

- Kooltaan 60 x 80 cm.
- Etäisyys 5. kuopasta 6,70 m (itään) ja 6. kuopasta 14,50 m (kaakkoon).
- Pintakorkeus 24.62 m mpy.
- Homogeenista multaa, yksi hiilenpala. Hiekkapohja.
- Pohjan korkeus 24.37 m mpy.

Koekuoppa 31.

- Mäen ylätasanteen itäpääty.
- Kallio laskee jyrkästi reilut 50 cm. Kuoppa sijaitsee pienellä tasanteella.
- Etäisyys 30. koekuopasta 10,70 m (koilliseen) ja 6. koekuopasta 19,30 m (kaakkoon).
- Pintakorkeus 23.09 m mpy.
- Pintahumuksen alla kallio.
- Kallion pinnan korkeus 23.00 m mpy.

Koekuoppa 32.

- Mäen ylätasanteen itäpään koilliskulma.
- Alarinteellä, tasanteen koillispuolella olevalla pienemmällä tasanteella. Kallio laskee jyrkästi alaspäin.
- Pintakorkeus 21.40 m mpy.
- Muhevaa pintahumusta.
- Muutama kukkaruukun palanen.
- Lasitettu punasavipala, ehkä savikipon palanen, jossa keltainen raita. Perinteistä mallia, joka ollut pitkään käytössä, valmistettu tällä vuosisadallakin. Toinenkin pala, jossa lasitusta, vihertävä raita.
- Ruudun alueella kaksi isoa kiveä, muuten multamaata. Kiven alla hiiltä suurehkoja (2-3 cm) paloja. Ehkä luontaisesti palanut yksittäinen puun pala. Hiili puhdasta ja hiilialue hyvin rajallinen, noin 35 cm syvyydessä.
- Maa muuttuu soraisemmaksi. Alempana punertavaa sorahiekkää. Profiilista katsoen 27 cm multamaata, jonka alla soraa.
- Pohjakorkeus 20.95 m mpy.
- Löydöt uudehkoja, eivät esihistoriallisia tai keskiaikaisia.

Koekuoppa 33.

Ylätasanteen itäpään alarinteessä, lähellä talolle johtavaa tietä.

- Vieressä kiveen punaisella spraymaalilla merkitty korkeuspiste Z, jonka korkeus 22.55 m mpy. Vastannee kartassa tällä kohtaa olevaa pistettä 22.6 m mpy.
- Ruudun luoteispuolella em. korkeuspiste Z, josta etäisyys ruudun lounaiskulmaan 2,20 m. Ruudun lounaiskulmasta etäisyys alapuolella kulkevan tien pohjoisreunaan (N-suunnassa) 7,50 m.
- Ruudun pintakorkeus 21.88 m mpy.
- Multavaa maata.
- Tiilenpaloja, uudehkoja. Yhdessä uurteenomaisia kaatevia viivoja.
- Iso pala luuta (lehmän tai sian?).
- Homogeenista maata, alla hiekkapohja.
- Pohjan korkeus 21.59 m mpy.
- Löydöt uudempia, todennäköisesti talon ja tien rakennusajalta.

Koekuoppa 34.

- Alueen itäpäässä, talolle vievän tien eteläpuolella, alarinteiden ylemmällä terassipengerryksellä.
- Ruudun lounaiskulman etäisyys tammesta O on 11,90 m (pohjoiseen) ja läheisestä koivusta P 11,45 m (luoteeseen).
- Pintakorkeus 19.06 m mpy.
- Pintahumuksen alla selkeää täyttöhiekkää yli 20 cm. Maa-aines on todennäköisesti tullut tietä pohjustettaessa ja talon rakennusvaiheessa.
- Hiekan alla soraisa multamaa, jossa kiviä. Kerros paksuudeltaan 5 cm.
- Multamaan alla pohjahiekka.
- Pohjakorkeus 18.70 m mpy.

LIITE 2: KOEOJA

- Koeojasta litteenä myös piirros, johon merkitty kivien pintakorkeudet (ja niiltä osin, kun kivet on poistettu, myös pohjakorkeudet).
- Katso myös osana koeojaa koekuopat 2 ja 3.
- Ruutu a: Pintakorkeus 24.64 m mpy
Pohjakorkeus 24.38 m mpy
Ruudun luoteiskulmassa nokimaa, jatkuu koekuopasta 2 kivien välissä.
Hiilikerroksen paksuus noin 8-10 cm, pohjalla muutama hiilipartikkeli.
Keskellä ruutua kaksi isoa kiveä limitittäin.
Ruudun itäosa hiekkaista punertavaa soramaata.
Ruudun luoteiskulma tummaa humusta, multamaata.
- Ruutu b: Pintakorkeus 24.68 m mpy
Pohjakorkeus 24.47 m mpy
Tummaa multamaata, humusta. Sen alla punertavaa soraa. Kiviä.
- Ruutu c: Pintakorkeus 24.67 m mpy
Pohjakorkeus 24.46 m mpy
Tummaa multamaata, jonka alla punertavaa soraa. Kivikkoista.
- Ruutu d: Pintakorkeus 24.67 m mpy
Pohjakorkeus 24.51 m mpy
Tummaa multamaata, jonka alla punertavaa soraa. Kivikkoa.
- Ruutu e: Pintakorkeus 24.81 m mpy
Pohjakorkeus 24.63 m mpy
Tummaa multamaata, jonka alla punertavaa soraa. Isoja kiviä.
- Ruutu f: Pintakorkeus 24.90 m mpy
Pohjakorkeus 24.62 m mpy
Suuren osan ruudusta kattaa iso kivi (jatkuu ruudusta e, leveys jopa 60 cm).
Pintaturpeen alla vaalea hiekka-alue. Sen alla melko tuore hiiltynyt puu, joka näyttäisi olevan poltetun riman jäännös.
Hiilen alapuolinen maa nokinen. Hiilimaan alla sorahiekkaa.
- Ruutu g: Pintakorkeus 24.83 m mpy
Pohjakorkeus 24.67 m mpy
Hiiltynyt puu ruudun pohjoisosassa.

KAARINAN KUNTA

Pappilan kylä

Rn:o 1:11 Pappila I

Palstaluku 1

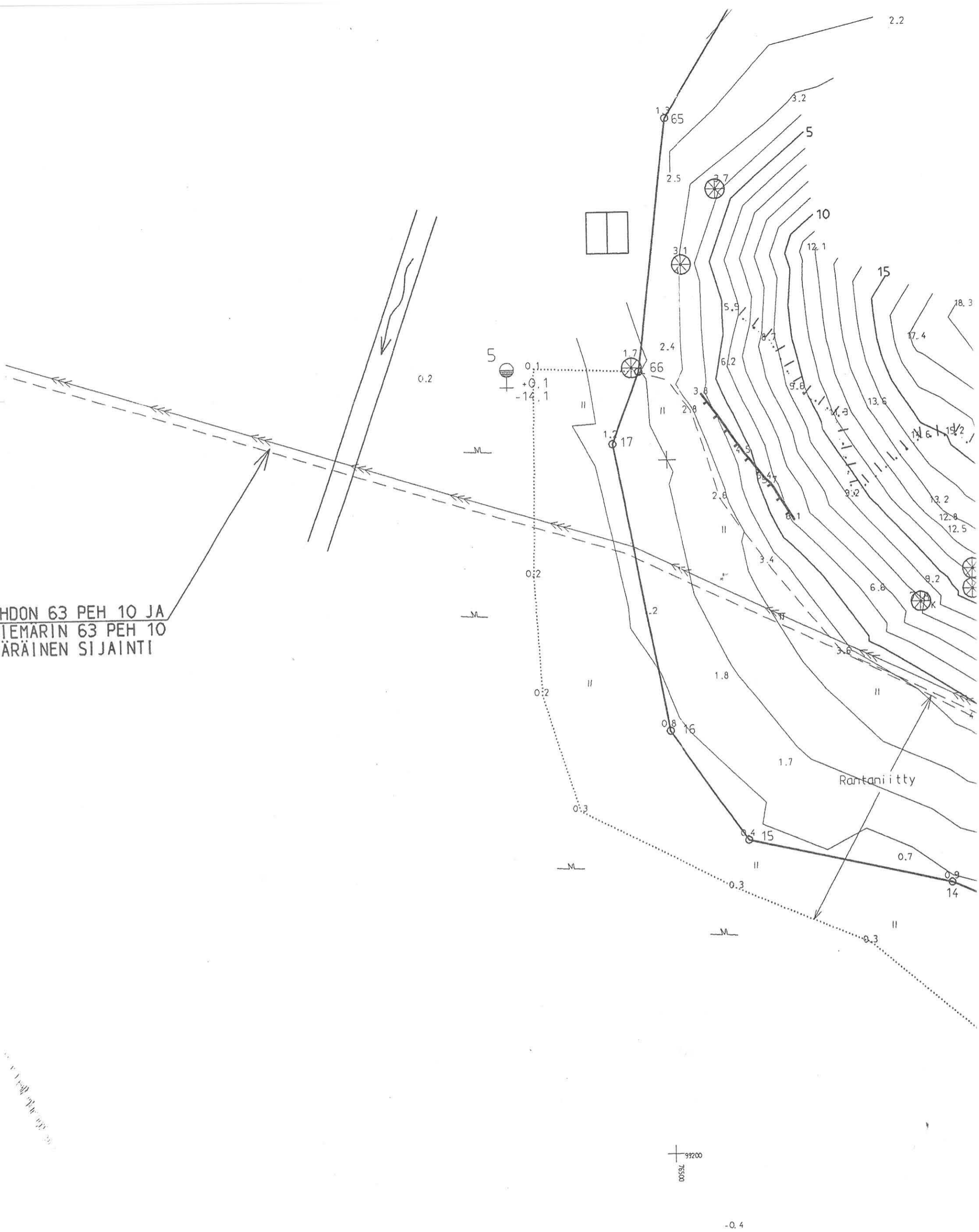
1:2000

Maatiloja yht. 5,195 ha

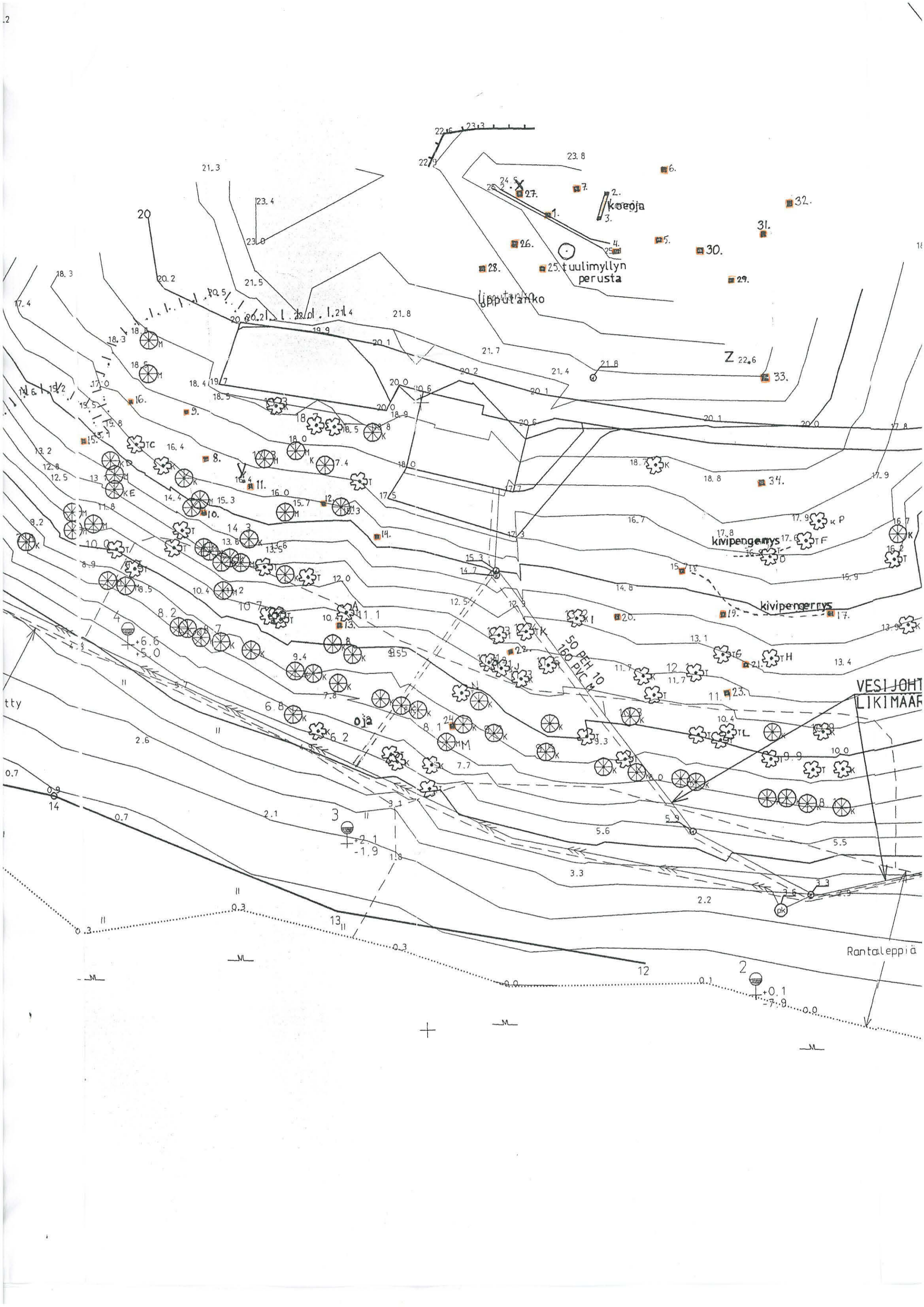
vesistö 0,918

yht. 6,113 ha

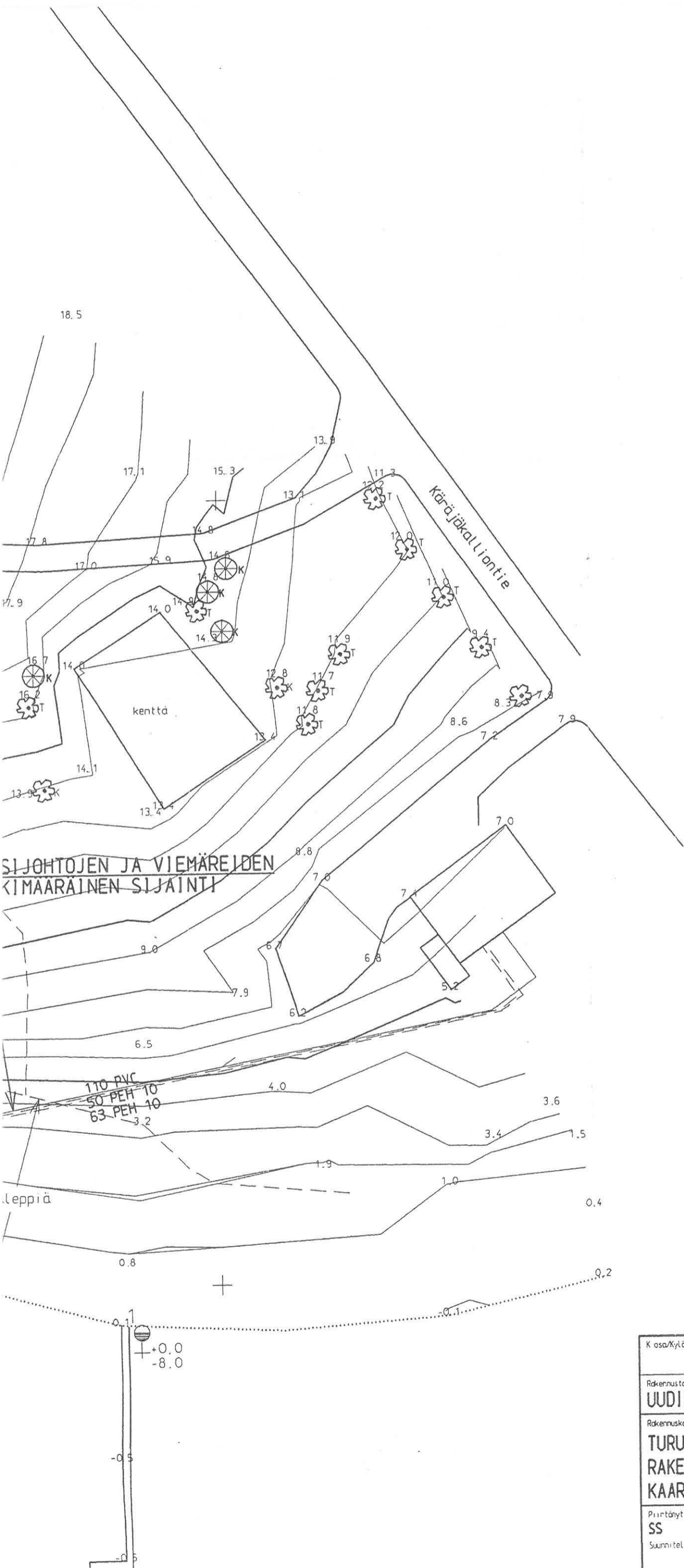
SIJOHDON 63 PEH 10 JA
VIENEVIEMÄRIN 63 PEH 10
KIMÄÄRÄINEN SIJAINTI

1:1000

13.

SIJOITTOJEN JA VIEMÄREIDEN
KIMAAAINEN SIIJAINI

KAARINA, Papinholma
 Koekuopitus, heinäkuu 1998
 Koeojan ja koekuopat valmiiseen kart-
 +apohjaan
 piirtänyt Terhi Kivistö 20.7.1998

- = KUUSI
- = MÄNTY
- = TAMMI
- = KOIVU

KARTOITETTU 19 - 20. 11. 1997

VAAITUKSEN LÄHTÖKORKEUS: KAARINA, MP 55
 KAARINA.MP 555 +24.515

K.osa/Kylä	Kartteli/Tila	Tontti/Rnro	Viranomaisien arkistomerkitä varten
Rakennustoinenpide UUDI SRAKENNUS			Piirustuslaji
Rakennuskohteen nimi ja osoite TURUN JA KAARINAN SRK RAKENNUSALUE, KÄRÄJÄKALLIONTIE KAARINA			Piirustuksen sisältö KARTOITUS 1:500
Piirtänyt SS	Suunnitellut	Päiväys 24. 11. 1997 Tarkistanut	Suunnittelu- ja piirustusnumero GEO 971516

KOEJOJA

KOEKUOPPA 2
pinta 24.61

KOEJOJAN RUUTU a
pinta 24.64

KOEJOJAN RUUTU b
pinta 24.68

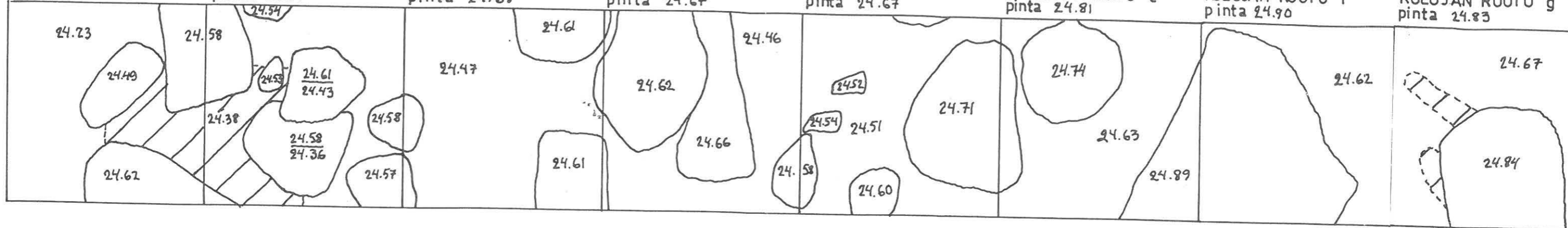
KOEJOJAN RUUTU c
pinta 24.67

KOEJOJAN RUUTU d
pinta 24.67

KOEJOJAN RUUTU e
pinta 24.81

KOEJOJAN RUUTU f
pinta 24.90

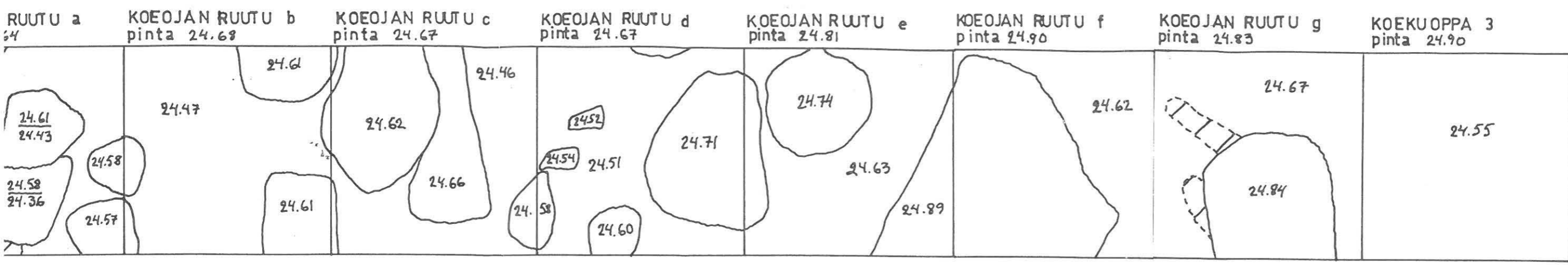
KOEJOJAN RUUTU g
pinta 24.83

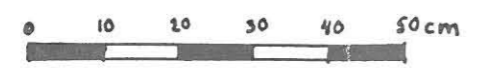
 = nokimaata

KAARINA, Papinholma
Koeoja, heinäkuu 1998
Piirtänyt Terhi Kivistö

= nokimaata

KAARINA, Papinholma
 Koeoja, heinäkuu 1998
 Piirtänyt Terhi Kivistö